

Kell-e nekünk május elseje?

Kíváncsi lennék, hányan tudnának erre a kérdésre gondolkodás nélkül válaszolni. Abban azonban biztos vagyok, hogy a nem-et mondók gyorsabbak lennének. De mi van az igen-nel? Hát ez az! Ezen azért töprengeni kell egy kicsit. Mert miért is kell nekünk az a május elseje? Tartok tőle, sokan ezt ma sem tudják biztosan.

Mint ahogyan nem tudták - a rendszerváltás hajnalán - maguk a szakszervezeti vezetők sem.

Emlékeim szerint: 1988-ban vagy 1989-ben lehetett - bár még az is lehet, 1990-et írtunk - amikor egy "össz-szakszervezeti" értekezleten, azon tanakodtak, legyen-e május elsejei felvonulás, vagy rendezvény - egyáltalán legyen-e május elseje? És ha lesz, együtt szervezzék vagy külön, kötelező legyen-e vagy "szabadon választott"?

Hát igen. A szabadság szele lebbentett meg mindenkit, és - azt hiszem, ez azóta is így van - ettől mintha azt gondolták volna, a múltat is teljesen elfújja a szél. Vagyis nem kell a "kommunista" május elseje, a szervezett felvonulás, az ingyen sör és a virsli.

Pedig a május elseje mindig is szervezett ünnep volt és mindig is nemzetközi. A II. Internacionálé 1889.évi kongresszusának határozata nyilvánította a munkásosztály nemzetközivé ünnepévé május elsejét, az 1886. évi haymarketi (USA) vérengzés áldozatainak emlékére.

Bár igaz, hogy munkaszüneti napként csak a volt szocialista országokban jegyezték, a nap azóta is a munka ünnepének számít. (Még akkor is, ha a klasszikus értelemben vett munkásosztály ma már nem létezik!)

Május elseje ma -ebben a globalizálódó, válságokkal terhelt világban - talán fontosabb, mint eddig bármikor. Az ünnep azt jelenti, hogy a munkának és a munka tiszteletének - a munkanélküliség nyomasztó körülményei között - mára már nemcsak elérendő vágygá, hanem sürgető követeléssé kell válnia.

Bizonyítja ezt - egyebek között - a nemzetközi pénzügyi szervezetek elleni tiktakozás szaporodása, bizonyítja az elmúlt, magyarországi május elsejék növekvő - egyelőre talán még csak kíváncsi tömege -, és bizonyítja feltehetően az is, hogy idén a szakszervezeti konföderációk összefogást hirdettek és közösen akarnak ünnepelni, mert felismerték, hogy csak együtt tudják képviselni a munkavállalók érdekeit.

És éppen a munkavállalói érdekek markáns megfogalmazása az egyik legfontosabb célja május elsejének.

ÜNNEPELJÜNK EGYÜTT!

EGYÜTT A MUNKAVÁLLALÓKÉRT!

A Vegyész Szakszervezet kongresszusa szorosabb összefogást hirdet!

A szolidaritás erősítését, világos és követhető elvek megfogalmazását, a szakszervezetek közötti összefogást, sőt országokon átívelő szakszervezetek létrehozását hirdette meg a VDSZ (a Magyar Vegyipari, Energiaipari és Rokon Szakmákban Dolgozók Szakszervezeti Szövetsége) 30. rendkívüli kongresszusa

Új szakszervezeti szövetségi rendszer létrehozását hirdette meg a VDSZ újonnan megválasztott elnöke, Paszternák György. A megválasztott elnök, kijelentését nemcsak a VDSZ - kongresszus által elfogadott - stratégiára alapozta, hanem a tanácskozás résztvevőinek akaratára is. Paszternák György szerint ugyanis - bár megszűnt az Érdekegyeztető Tanács, beszűkültek a normális együttműködés és az érdekegyeztetés formái, romlott a munkavállalók jogbiztonsága és szociális helyzete - nem lehet belenyugodni a kialakult helyzetbe: a párbeszéd hiányába, a bizalom csökkenésébe, a szolidaritás elvesztésébe.

Paszternák György megjegyezte, hogy a szakszervezeti szétaprózottság (hiszen a szakszervezetek anyagi és szellemi bázisukból is veszítettek az elmúlt évek során) maguk is hozzájárultak ahhoz, hogy ennyire leépült a szociális párbeszéd színvonala, ilyen mélyre süllyedt a tagság, a munkavállalók érdekképviselési lehetősége. Az elnök nyilvánvalónak tartja, hogy a magukra valamit is adó szakszervezetek számára ez új, szervezeti és működési követelményeket támaszt. A VDSZ-ről szólva: a legfontosabb szempontnak a szervezet-építést, a tagtoborzást tartotta. Párbeszéd a tagsággal, párbeszéd a munkáltatókkal és párbeszéd a konföderációkkal - így lehetne összegezni mondanivalójának lényegét.

Végül Paszternák György köszönetét fejezte ki Főcze Lajosnak, a VDSZ-ben végzett munkájáért, azért, hogy a rendszerváltás körülményei között is megőrizte a VDSZ tekintélyét.

Ughy Károly / Alumíniumipar/- hozzászólásában - feltette a kérdést, miért hagytuk, hogy így legyen? - az MT megnyirbálására, az ÉT megszüntetésére gondolva. Szerinte sokkal nagyobb erőt kellene mutatniuk a szakszervezeteknek, hiszen a tagság nem annyira kevés, mint amilyen a megítélése.

Szűcs Gyula / Gázipar/ a szolidaritás erősítését sürgette, hiszen - mint mondta - egyre inkább nő a külföldi tulajdon, ami egyrészt a munkavállalók számának csökkenését, a cégek összevonását, ezáltal a menedzsment technikák megváltozását idézi elő. Új jelenségként említette a "külső bedolgozói kör" - nem jelent fix munkahelyet! - alkalmazását, amelyre nem tud hatással lenni a szakszervezet.

Vojtela Tibor / Gumiipar/ miközben méltatta a vegyipar területén megjelenő 90%-os kollektív szerződés meglétét, fontosnak tartaná, hogy a szakszervezeteknek nagyobb befolyásuk legyen a közpolitikára, valamint a munkáltatói döntésekre. A szolidaritás hiányát hangsúlyozva - egyre kevesebben vállalnak ugyanis konfliktust igénylő feladatokat - a szakszervezetek, a konföderációk összefogását sürgette.

Sebestyén László /Gyógyszeripar/ A VDSZ-től jövő információkat fontosnak és használhatónak tartja, de szerinte a helyi propagandamunkát kellene még jobban fejleszteni. A szakszervezeti profizmusnak kell kialakulnia, jobb felkészültséggel kell rendelkezniük a vezetőknek, hiszen a partnerről szerzett információk eldönthetik a tárgyalások alakulását.

Csejtei Béla /Vegyipari szakágazat/ Szintén a szolidaritás létét hiányolta, szerinte elfordultak a munkavállalók a szakszervezettől, és sok helyen - a munkáltatók is - üldözik a szakszervezeteket. Helyzetelemzésében nem festett pozitív képet: a munkajog átalakítása, az érdekegyeztetés hiánya, a taglétszám csökkenése, presztizs-vesztés. Szerinte rendezni kell a VDSZ és a szakágazatok belső struktúráját, szakmai tartalommal kell megtölteni a rétegtagozatok tevékenységét, szorosabb együttműködést, az ágazati kollektív szerződések kiterjesztését sürgette. Az ágazati kollektív szerződések számának növelését és - magasabb szinten - a konföderációk együttműködését sürgette - éppúgy, mint az előző hozzászóló - ám a nemzetközi szakszervezeti mozgalom fellépését hiányolta. Úgy érzi - jelentette ki -, ha itthon "valami baj" történik, nem számíthatunk a külföldi partnerszakszervezetre. Nagyobb visszhangot, erőteljesebb fellépést várna a magyar munkavállalók érdekében. Szerinte a nemzetközi tagdíjfizetésnek is arányban kellene lennie a magyar bérekkel. Fred Higgs, az ICEM (Nemzetközi Vegyipari Szövetség) főtitkára - akinek novemberi megválasztása óta első útja Magyarországra vezetett - szintén a nemzetközi összefogást tartotta fontosnak, szerinte a szakszervezeti jogokról történő globális megállapodások képesek csak szembeszállni a nemzetközi tőke terjedésével. A szolidaritás növeléséhez pedig egy ilyen racionális és hatékony nemzetközi szervezet tagjai közötti napi, folyamatos kapcsolattartás vezethet el.

Soha korábban nem tapasztalt kihívásokkal kell szembenéznie a szakszervezeti mozgalomnak, és erre folyamatosan figyelni kell - jelentette ki - hiszen akár egy év múlva is egészen más helyzet állhat elő. A globalizáció - bár nem tegnap kezdődött - felerősödött, ezért a szakszervezeteknek is nemzetközivé kell válniuk, ami azt jelentheti, hogy a multikkal globális megállapodásokat kell kötni. Tanácsként - a helyi problémákra - azt mondta: ha bármely munkáltatóval szemben a szakszervezeteknek nehézségeik támadnak, lehetőségük van a munkaadók nemzetközi fórumához fordulniuk.

Székely Tamás /VDSZ/ az előző kongresszus óta eltelt "féléves bizonyítványt" elégségesnek minősítette, és kijelentette: nem azzal kell foglalkozni, hogy miért csökken a tagság, hanem azzal, hogy miért nem nő? Szerinte a szakszervezetek gondolkodása lelassult. A szakszervezet is olyan áru, amit el kell adni, és az jó "szlogen" lehet: Ne morgolódj, mozgolódj!

Margittai Péter szerint van jó tapasztalat is: a VDSZ-hez történő csatlakozásuk óta többszörösére nőtt a taglétszámuk, és ez a hatékony szakmai képzésnek is köszönhető. A látszólagos sikertelenségek ellenére is érdemes a kormányzati párbeszédet "erőltetni", - szerinte - ugyanis egyetlen kormányzati erőnek sem érdemes hosszú távon konfrontálnia az érdekvédelmi szervezetekkel.

Pados Ferenc / Papíripar/ Köszönetét fejezte ki a VDSZ-nek a több éve nyújtott önzetlen és támogató segítségért, amelyet az utóbbi időben intézményes, együttműködési megállapodás váltott fel.

A szolidaritás erősítése érdekében Borsik János, az Autonóm Szakszervezeti Szövetség elnöke a szakszervezeten kívüli munkavállalók bevonását sürgette, hiszen a kft-kbe "szétmálló" munkavállalók, illetve a külső bedolgozói kör kimarad a szakszervezet látóköréből. Borsik János is a szolidaritás "terjesztését, megerősítését tartotta fontosnak, hiszen - mint emlékeztetett rá - , Franciaországban 8%-os a szervezettség, mégis országméretű összefogásra képesek a munkavállalók. Szerinte világos célokat, hatékony munkát és szervezettséget várnak a magyar munkavállalók.

Az alapkérdés az: milyen érdekvédelmet akar a magyar munkavállaló - mondta Sándor László, az MSZOSZ elnöke, aki végig figyelemmel kísérte a kongresszus menetét. De a vezetőknek is világos és követhető elveket kell felmutatniuk, elhithetniük, majd bebizonyítaniuk, hogy saját erő felmutatása nélkül nincs eredmény sem. Sándor Lászlónak az a véleménye, hogy nemcsak az összefogás, hanem az összeolvadás is szükséges, hiszen néhány száz fős tagsággal rendelkező szakszervezetek nem képesek a mai körülmények között eredményeket elérni. Szerinte legalább tízezer fős tagsággal rendelkező szakszervezetek összefogása mutathat elfogadásra és elismerésre méltó erőt.

Országokon átívelő vállalatokkal szemben országokon átívelő szakszervezetekre van szükség! -

jelentette ki Sándor László, hiszen a globalizáció ellen a nemzeti törvények is tehetetlenek. Az Európai Unió éppen ezért támogatja és sürgeti az országokon átívelő munkáltatói-munkavállalói megállapodásokat.

A kongresszus résztvevőiben felmerült a politikai "hovatarozás" kérdése, és erre reagálva, Sándor László a politikai semlegesség ellen foglalt állást. Úgy fogalmazott, hogy a "pártkapcsolat nem helyettesítheti a szakszervezeti erőt, de kiegészítheti azt".

A probléma megoldását a magyar szakszervezeti vezetők az összefogásban, a jobb információáramlásban, a tennivalók közösen történő megoldásában látják: a szakszervezeti erőket megteremteni, megszervezni, összefogni és mozgásba hozni kell! -hangzott el.

Új kollektív szerződés a BorsodChem Rt.-nél!

Mintegy fél éven át tartó tárgyalássorozat során a BC Rt. és a Kazincbarcikai Vegyész Szakszervezet megalkotta a cég legfontosabb belső törvényét. Nem egyszerű módosításról, hanem új alapokra helyezett, egységes szerkezetbe foglalt, új szemléleteket tükröző kollektív szerződés létrehozásáról van szó. (A KSz mellékleteként hatályba lépett a BC Rt. Sztrájk-szabályzat is, amellyel a munka világának újabb területe nyert a helyi sajátosságoknak megfelelő szabályozást.)

A Társaság az elmúlt években jelentős átalakuláson, fejlődésen ment keresztül. A privatizáció, a tőzsdei bevezetés, a világpiacon elért pozíció megtartása, és főképpen a jövőbeni célkitűzések nem csak a termékszerkezet változását tették szükségessé. A stratégia fontos eleme a humánpolitika, a korszerű munkaerő- és munkabér-gazdálkodás. Az új Ksz ennek szellemében jött létre.

Sikerült megvalósítani azt az elképzelést, hogy a munkavállalók teljesítményét elsősorban az alapbérékkel ismerje el a munkáltató, ennek szellemében változott a jövedelmek struktúrája, vagyis a bér- és műszakpótlékok egy része beépült a személyi alapbérékbe.

Kiemelt figyelmet kapott a tárgyalások során a munkaviszony megszüntetéséhez kapcsolódó intézményrendszer. A hangsúly átkerült a több évtizedes munka elismerésére azáltal, hogy a BC Rt. széles körben biztosítani kívánja dolgozóinak a korengedményes nyugdíjba vonulás lehetőségét. A korszerű munkaidő-gazdálkodás jegyében alakították át a felek a KSz munkaidőre vonatkozó előírásait. Ennek keretében - figyelemmel a munkavédelmi, munka-egészségügyi előírásokra - tételesen megvizsgálták, és a helyi sajátosságoknak megfelelően állapították meg az egyes munkahelyeken érvényes munka- és pihenőidőt, munkarendet, a szabad- és pihenőnapokat. A megállapodás értelmében - a BC Rt. és az érdekképviseleti szervezetek - ez évben felülvizsgálják a szociális juttatások teljes körét. Ennek függvényében kerülhet sor az új szociális juttatási rendszer bevezetésére. Folytatódnak a tárgyalások a bértarifa szerződés, a törzsgárda-jutalmazás korszerűsítéséről, valamint ezzel párhuzamosan megkezdődött a kft-kben dolgozóakra vonatkozó Ksz-ek megújítása is.

HÍREK

Rontott az Unterland a TVK-profiton

A piaci becsléseknek megfelelően enyhe veszteséggel zárta a tavalyi évet a Tiszai Vegyi Kombinát Rt. ausztriai leányvállalata, az Unterland AG. A cég 126 millió forinttal rontotta a TVK nettó eredményét, mely így 8,138 milliárd forint lett - tette közzé tegnap a vegyipari cég.

Az Unterland közel 30 milliárd forinttal növelte a TVK-csoport árbevételét, amely 122,5 milliárd forint volt. Üzemi szinten azonban már közel 600 millió forintos negatívum mutatkozott az osztrák leányvállalatnál, amit a közel félmilliárdos egyéb bevételek mérsékeltek.

Mint ismert, a TVK nem szerepeltette tavalyi gyorsjelentésében az Unterland adatait, mivel ekkor már folytak a tárgyalások a Pannonplasttal a TVK műanyag-feldolgozási üzletágának eladásáról. Miután a vételárról nem sikerült megállapodni, a Pannonplast megszakította a tárgyalásokat, így a TVK a részvényesek teljes körű tájékoztatására hivatkozva most mégis közzétette az osztrák cég eredményeit. (Forrás: Világgazdaság.)

Újít a Graboplast

Új termékkel jelentkezik a Graboplast padlógyártással foglalkozó leányvállalata, a Grabofloor Kft. Áprilisban kerül - elsősorban a nyugat-európai piacra - piacra a lakozott padló, amely az igényesebb vásárlói elvárásokat elégíti ki. A 80 millió forintos beruházással készülő lakozóberendezés hamarosan megkezdődik a folyamatos termelés. Az idej megrendelések szükségessé tették a raktárkapacitás bővítését is, erre 82 millió forintot szánnak. (Forrás: Világgazdaság.)

Ajánlások Magyarországnak

A közlekedési és az energiaszektor területén, valamint a jogalkotásban vannak a legfontosabb teendői a magyar környezetvédelemnek - hangzott el azon a sajtótájékoztatón, amelyen az OECD hazánk számára megfogalmazott ajánlásait ismertették. A szakértők szerint csökkenteni kell az állami támogatást és növelni a magánszféra környezetvédelmi részvételét.

Az OECD 56 ajánlásban fogalmazta meg Magyarország környezetvédelmi teendőit - derült ki az erről szóló, magyar nyelven is megjelent kiadványban, amelyet a Környezetvédelmi Minisztériumban mutattak be (KöM). Magyarország a természetvédelem területén jelentős eredményeket ért el, és a jogalkotás is megújuláson ment keresztül, ám "helye van" a további fejlődésnek - mondta a tegnapi sajtótájékoztatón Christian Avérous, az OECD Környezetvédelmi Igazgatóságának fősztályvezetője. Ugyanakkor amellett érvelt, hogy fokozatosan csökkenteni kell a támogatásokat, a vállalkozóknak viszont növelniük környezetvédelmi aktivitásukat. Emlékeztetett: Magyarországon ma már sok a magántársaság. (Forrás: Világgazdaság.)

Bővül a generikus gyártás

Hazánk tervezett csatlakozásakor 25 milliárd dollár lesz az EU-országok generikus (lejáró szabadalmú) gyógyszerpiaca - mondta munkatársunknak Greg Perry. Az Európai Generikus Gyártók Szövetségének (EGA) igazgatója támogatja a magyarok derogációs igényét. Az olcsóbb orvosság fogalmazása a betegeknek és a tb-nek is jó.

A hazai generikus gyógyszergyárak egyébként azt igényelnék az Uniótól, hogy csak az EU-felvétel időpontjától legyen érvényes rájuk a 20 éves termékszabadalom további kiterjesztése, azaz meghosszabbítása, s azt visszamenőleg ne érvényesítsék. A magyarok szerint 20 év alatt - a biztosító és a betegek gyógyszervásárlása révén - nyereséggel megtérül az eredeti orvosságok költsége, ezért azok generikus gyártását lehetővé kell tenni. A generikus gyártónak egyébként a termék forgalmazása előtt kémiai és klinikai vizsgálatokkal kell bizonyítani, hogy azok hatóanyagát és hatásosságát tekintve megegyeznek az eredeti orvossággal. (Forrás: Világgazdaság.)

Tízszázalékos infláció januárban

Januárban 10 százalékos volt a fogyasztói árak növekedési üteme. Tavaly - a korábbi évekre jellemző dinamikával ellentétben - az év második felében volt magasabb az áremelkedés üteme, éves átlagban 10 százalékot ért el az 1998-as 14,3 százalék után - olvasható a Magyar Nemzeti Bank jelentésében. A GDP növekedési üteme az MNB becslései szerint tovább gyorsult, a negyedik negyedévben 5,6 százalék volt. A lakosság inflációsürré jövedelmének reálértéke 3,2 százalékkal nőtt a negyedik negyedévben, a fogyasztás 5 százalékkal bővült.

A versenyszféra béreinek növekedési üteme 13,2 százalékkal tovább mérséklődött. Közösségi szektorban is csökkenő bérdinamikát figyelhetünk meg, a növekedési ütem itt meghaladta a versenyszektor béreinek emelkedését. Átlagon felül nőttek a szállítási, raktározási, a postai és távközlési szektor bérei. (Forrás: Világgazdaság.)

Nemzetközi munkaügyi konferencia

Elismeréssel szólt a magyarországi munkanélküliség csökkenéséről Ted Hanisch, a Foglalkoztatási Szolgáltatások Világszövetségének norvég elnöke, aki tegnap részt vett a magyarországi nemzetközi munkaügyi konferencián. Szerinte az uniós átlaghoz mérve is kedvező magyarországi munkanélküliségi rátához a szocialista berendezkedés idejében megkezdett szerkezetváltási próbálkozások is hozzájárultak. (Forrás: Világgazdaság)

Oroszországban gyártana az Egis?

Az Egis oroszországi gyógyszergyártás beindítását tervezi. A második legnagyobb gyógyszergyártó egy orosz gyár megvásárlását vagy egy új alapítását vette tervbe - adta hírül a Bloomberg hírügynökség. A francia Servier többségi tulajdonában lévő Egis jelentette hivatalosan, hogy a finn Orion gyógyszeripari csoporttal kizárólagos szállítási és licenccmegállapodást kötött egy deramciclane hatóanyagú szorongásgátló gyógyszerre.

Az ígéretesen bővülő orosz piacon a világ legtöbb originális és generikus gyártója jelen van, de saját gyártókapacitás kiépítésére csak kevesen vállalkoztak. Az utóbbi hónapokban ismét felerősödtek azok az aggodalmak, hogy Oroszország középtávon keményebb feltételekhez köti a gyógyszerimportot, ez a félelem motiválja a Richter Moszkva mellett két éve elkezdett üzemépítését is, amelyre a kőbányai gyártó már eddig mintegy 10 millió dollárt költött.

Az Egis egyébként tavaly 12,3 millió dollár értékben adott el az orosz piacon (ez 6,3 százalékos visszaesés 1998-hoz képest), ami teljes kivitelének 15 százaléka. Elemzők szerint az orosz kivitel aránya idén legalább 2 százalékponttal nőhet. (Forrás: Napi Gazdaság.)

Vegyipari "e-piacok" - egyelőre csak a forma korszerű

Napjainkban a sajtóban, televízióban, hivatalokban némi túlzással csak az internetről folyik szó. "E-business", "e-kereskedelem", online piac és hasonló kifejezések "Internet-sebességgel" terjedtek el a világban anélkül, hogy sokan tudnák, mi is áll azok mögött. A vegyipar sem maradt érintetlen e - mondhatni - pszichózistól.

Ez év január végéig a statisztikák szerint körülbelül ötvenöt "e-piac" működött vegyipari területen, s ezek négy típuscsoportra, - aukciókra, katalógusokra, ügynökségekre és úgynevezett közösségekre - tagolhatók. Az "e-aukciók" lényegében árutözsdek, koncepciójukban hasonlóak például a Chicago Board of Trade-hez.

Az "e-piacok" másik csoportját a katalóguskereskedelmet szolgáltatók alkotják. Ezek az oldalakon a vevő és az eladó tetszése szerint válogathat a felsorolt termékekből és szolgáltatásokból, és szükség esetén beazonosíthatják egymást. Jelenleg huszonegy vegyipari katalóguspiac található az interneten. Az "e-piacok" harmadik csoportját az "e-brókerok" jelentik. Náluk - közvetítésükkel - például egy kutatóvegyész egy helyen vásárolhat anyagot, berendezéseket, és tudományos irodalmat is. Mintegy tizenkét ilyen szolgáltató ismert a vegyipari ágazatban, ezek is jobbra amerikaiak: ez a weboldal inkább egy szupermarkethez, mintsem egy tőzsdéhez hasonlít, azaz nem az áralku elsődleges. Arra a kérdésre, hogy az előbb felsorolt változatok közül alkalmas lesz-e valamelyik modell a vegyipari piac dominálására, valószínűleg "nem" a válasz. Ennél fogva, ha valaki segíteni kívánja a vegyipart, akkor az online üzletek eszközeit kell kifejlesztenie, amelyek valóban jelentős költségmegtakarítást eredményezhetnek. (Forrás: Napi Gazdaság.)

Új teljesítményértékelési módszerek a vegyiparban

Az elmúlt években a vegyipar egyre gyakrabban tetten érhető ambíciójává vált, hogy ne csak elviseljék, hanem "szeressék" is. Ennek magyarázata az, hogy a legfejlettebb ipari államokban, de lehet mondani, világszerte, a társadalom környezeti ártalmakkal szembeni érzékenysége, s ezzel együtt a vegyiparral szembeni gyanakvása folyamatosan növekszik. Ezzel a tendenciával szemben a legnagyobb vegyipari cégek, multinacionális társaságok kénytelenek felvenni a küzdelmet, s egyre nagyobb erőfeszítéseket tesznek a negatív megítélés megváltoztatására, illetve kialakulásának megelőzésére.

A különböző "zöld" mozgalmak bírálatai, támadásai és a társadalomban tapasztalható gyanakvás miatt a vegyipar egyre nagyobb gondot fordít a környezet kímélése érdekében megtett intézkedéseinek és azok hatásainak közvéleménnyel való megismertetésére. A megfelelni vágyás (kényszere) most arra sarkallta a vegyipar képviselőit, a nagy társaságokat, hogy éves tevékenységüket ne csupán a hagyományos módon, pénzügyi szempontból értékeljék, hanem minősítsék a környezetvédelmi, valamint a szociális elvárások tükrében is, hiszen az utóbbiakhoz való viszonyuk ma már elevenbe vágóan visszahathat a cég részvényei iránti érdeklődésre is. Az új eszköz a háromoldalú mérleg - triple bottom line -, azaz a fenntarthatósági szempontú éves jelentés. Ez arra irányuló próbálkozás, hogy egy társaság gazdasági, környezetvédelmi és társadalmi-szociális szempontoknak való megfelelését, illetve annak mértékét egymással, összefüggésben és összevontan értékeljék.

Eddig már 21 mérőszámot dolgoztak ki, közöttük a nyereségre, a természeti erőforrások kihasználására, a szennyezőgáz-emisszióra, a hulladékterhelésre, az alkalmazottak elégedettségére, a cég közvélemény általi elfogadottságára vonatkozókat, amelyeket egy ötös skálán lehet minősíteni. Elemzői becslések szerint egy egytől tízig terjedő skálán a pénzügyi kérdések taglalását 8-cal, a környezetvédelmi kérdéseket 3-mal, a szociális, etikai oldal értékelését 2-vel lehetne jellemezni. (Forrás: Napi Gazdaság.)

Csehországban a BorsodChem

A BorsodChem hónapokon át "kerülgette" a prágai Moravské Chemické Zavody (MCHZ) vegyipari céget, míg most pont került az i-re. A társaság szerződést írt alá a csehországi Alia Chem A .S-sel, miszerint megvásárolja az újonnan létrehozott BorsodChem -MCHZ 97,5 százalékát. A prágai vállalat fő terméke az anilin, ami a BorsodChem MDI- gyártásának az alapanyaga. A BorsodChem tehát az egyik fontos beszállítóját vásárolta meg, amelynek következtében számottevő megtakarítást érhet el anilinvásárlásain - mutatnak rá az elemzők. Bár konkrét vételár nem hangzott el, az értékpapír-piaci szakemberek 55-60 millió dollárra becsülik azt, amely az adósságvállalással korigálva 25-30 millió dollárt tehet majd ki. (Forrás: Népszabadság.)

Bojkottálják az OEP-listát a gyógyszergyártók

Bojkottálják a magyar gyógyszergyártók az OEP ártárgyalást előkészítő nyomtatványának egyes részeinek kitöltését. Az egészségbiztosító eddigi szokásától eltérően idén nem csak az EU, de az OECD tagországaiban forgalmazott gyógyszerek árait is szeretné megtudni azok gyártóitól. A kibővített listán szerepel többek között Mexikó és Dél-Korea. A hazai gyártók nem hajlandóak megadni termékeik OECD-s árait.

A magyar piacon tevékenykedő gyógyszeripari cégek teljességgel érthetetlennek nevezték ezt az igényt. A listára felvett államok között található többek között Mexikót, Új-Zélandot, és Dél-Koreát. A hazai gyakorlathoz képest az OECD-s államok között akkora különbségek vannak a támogatási, finanszírozási rendszerekben, hogy a hazai cégek termékeinek külföldi és magyar árának összehasonlítása lehetetlen - vélte Orbán István, a magyar Gyógyszergyártók Szövetségének elnöke. Orbán kétségeit fogalmazta meg azzal kapcsolatban is, hogy az OEP-et ilyen mélységű információkkal kéne ellátnia a gyógyszercégeknek. A MAGYOSZ tagjai ezen okok miatt várhatóan nem töltik ki az OECD-országokkal kapcsolatos sorokat az összesen 6262 gyógyszer tartalmazó kérdőívben - foglalta össze a szervezet álláspontját Orbán István. (Forrás: Népszava.)

Elutasítják a gyógyszer-törzskönyvi adatvédelemről szóló derogációs kérelmet?

A nemzetközi Gyógyszergyártók Egyesülete (NGYE) magyarországi tagszervezetének értesülése szerint az Európai Unió várhatóan elutasítja azt a derogációs kérelmet, amely alapján a gyógyszer-törzskönyvi adatvédelem uniós szabályozását csak a csatlakozást követő öt év múlva venné át Magyarország. Ez jelentősen rontja a magyar cégek piaci esélyeit.

Az EU-ban a másolt termék csak akkor törzskönyvezhető, ha a gyártó kivárja az eredeti gyógyszer első forgalomba hozatalától számított türelmi időt. Magyarországon ezzel szemben elég jelezni, hogy létezik eredeti termék és igazolni kell az azonos hatásmechanizmust és hatékonyságot. (Forrás: Népszabadság.)

Vérzést okozó fűvek

Az orvosok azt tapasztalták, hogy a gyógyfűvekből, gyógynövényekből készült termékeket fogyasztók között műtéti beavatkozás esetén előfordulhat váratlan vérzés, amelynek hátterében véralvadás-zavar áll, és amelyért a gyógynövényekben lévő anyagok tehetők felelőssé.

A ginszeng, ginkgo, biloba, gyömbér, fokhagyma vérékenységet okozó hatását a műtétek kapcsán figyelték meg. Éppen ezért jelentősége van annak, hogy a beavatkozás előtt a betegek tájékoztassák orvosukat, ha rendszeresen fogyasztanak gyógynövény-eredetű termékeket vagy gyógyteát.

Bizonyos, nyugtató hatású gyógynövények rendszeres fogyasztása a műtetre kerülő betegek alvási idejét, a műtéti narkózis időtartamát is meghosszabbíthatja, és zavarhatja az ébredést. Ilyen például a szentjánosfű, a valeriána. A fekete nadálytő kivonatát nagyon sokan használják gyulladásgátló és baktériumellenes tulajdonságai miatt.

Jogos tehát az a figyelmeztetés, hogy az egészségesnek vélt gyógynövénykivonatok, teák, gyógyhatású szerek hasonló elbírálást követően kerüljenek forgalomba, mint a gyógyszerek. Nem felesleges figyelni arra, hogy a néha korlátlanul fogyasztott gyógynövénykészítmények egészségkárosító hatásúak is lehetnek.

A felnőtt népesség egyharmada rendszeresen fogyasztja, éppen ezért fontos, hogy a gyógyhatású szerek, gyógyteák fogyasztása előtt orvossal, szakértővel kell konzultálni, nehogy éppen az okozzon bajt, amitől a gyógyulást vagy a bajok megelőzését reméljük. (Forrás: Világgazdaság.)

Családi élet és munka - a nőknél

Az ILO felmérések egyike azt jósolta, hogy ebben az évszázadban a nők foglalkoztatottsága növekedni fog. Magyarországon ennek ellenére - a statisztikai felmérés azt tükrözi -, 1989-ben a nők 76,9%-a vállalt munkát, míg napjainkban ez az arány 52,7%. Ugyanakkor Magyarországon a nők nagy része azért akar és szeretne dolgozni, mert a család nem tud megélni.

A nőknek tehát muszáj dolgozniuk, így a családok kényszerhelyzetben vannak.

Nem hagyható azonban figyelmen kívül, hogy a rendszerváltás óta megszűntek mindazok a jóléti intézmények, melyek a nők helyzetén segítettek. Ma már csak nagyon kevés bölcsőde működik, és ahol van is, ott olyan drága, hogy nem biztos, hogy a szülőknek megéri, vagy hogy egyáltalán ki tudják fizetni. A régi önkormányzati és vállalati óvodákat bezárták, a helyiségeket a legkülönbözőbb, gyakran egyházi célokra eladta az állam. Részben ennek ellensúlyozására is, sorra alakultak a magán óvodák.

A munkavállalás és a család összeegyeztetése - különösen az elmúlt néhány évben - egyre nagyobb feszültséget okoz. A reprodukív korban élő nők úgy érzik, hogy a gyermek mellett még nehezebb a munkához jutás, ha pedig túljutottak ezen az időszakon, akkor már öregnek tekintik őket a munkaerőpiacon. A gyermek jelenléte rontja a nő munkaerő-piaci helyzetét, mivel a munkáltató könnyebben szabadul meg attól a női munkaerőtől, aki a gyermekszülés miatt kiesik a munkából.

Igaz, a törvény biztosítja azt a jogot, hogy a szülési szabadság ideje alatt nem lehet felmondani, de ez csak 30 napos védelmet biztosít a szülési szabadságról munkába visszatért anyák számára.

A nők úgy védekeznek, hogy vagy egyáltalán nem vállalják a szülést, vagy reprodukciós funkciójukat korlátozott mértékben teljesítik, esetleg megpróbálják azt minél későbbi életkorra "kitolni". Ezt bizonyítja, hogy ma Magyarországon a családok 33,2%-ban nincs gyerek, 33,7%-ban egy gyerek, 26%-ban 2 gyerek, 5,6%-ban 3 gyerek és 1,6%-ban négy vagy annál több gyerek van.

A nők többsége Magyarországon teljes munkaidőben dolgozik, a részmunkaidőben dolgozók nők aránya 5,4%. Ennek oka, hogy hiányoznak az olyan rugalmas foglalkoztatási formák, mint a távmunka, a részmunkaidő, valamint hiányoznak azok a képzési formák, amelyek a nők visszatérését segíthetnék a gyermekneveléssel eltöltött idő után. Másrészt a munkaadóknak nem érdekük a részmunkaidős munkavállalók alkalmazása, mivel ez számukra többletköltséggel jár, több adminisztrációt igényel.

Szükség esetén a férfi munkaerő is otthon maradhatna - mint ahogy ez számos nyugati országban jellemző, sőt az EU ilyen jellegű ajánlást is tett - de egyetlen munkáltató sem fogadja jó szívvel - valószínűleg a konzervatív hagyományok miatt - a férfi alkalmazott családi jellegű távollétét, és inkább engedik otthon maradni a nőket.

Az elmúlt években készült felmérések szerint a háztartások ellátása háromnegyed részben a nőkre

hárul, miközben megdrágultak a szolgáltatási lehetőségek, így a nő kénytelen otthon mosni, vasalni, főzni és takarítani.

A fiatal pályakezdők komoly probléma előtt állnak, ha családot szeretnének. Mérlegelniük kell, hogy a szakmát vagy a családot részesítik-e előnyben. A munkáltatók, a munkahelyek azt mérlegelik a pályakezdő fiatal nőknél, hogy várható-e a gyermekszülés miatt munkakiesés, mennyit hiányozhatnak a gyermek betegsége miatt. Ezért a munkaadók igyekeznek kihasználni olyan munkajogi megoldásokat, mint pl.: a rövid időre szóló megbízásos szerződés, a gyermekgondozási szabadságról visszatérő anyák esetében a 30 napos türelmi idő, ami után az elbocsátás következik. A fiatal nők úgy védekeznek, hogy terhességüket az utolsó pillanatig eltitkolják, és sok esetben vállalják a nehéz, veszélyes munkakört. A kereső nőkre így kettős teher nehezedik és ez csak társadalmi segítséggel oldható meg.

Bár 1999.-ben a családok helyzetének javítására átfogó kormányzati intézkedés született, ennek eredménye csak egy-két év múlva lesz mérhető.

A jelenlegi családtámogatási formák három fajtája ismert Magyarországon: a nevelési ellátás - amely a gyermek neveléséhez nyújt támogatást: ennek két formája létezik: a családi pótlék és az iskoláztatási támogatás. A következő forma a gyermekgondozási támogatás, a harmadik pedig az anyasági támogatás.

A szakszervezetek véleménye szerint: - ahhoz, hogy a nők a férfiakkal egyenlő eséllyel vehessenek részt a munka világában - , szükség van a nem-fizetett munka partneri megosztására, szükség van a háztartást, ápolást, felügyeletet segítő intézményrendszerek hozzáférhetőségére. Szükség van olyan szolgáltató rendszerek létrehozására és működtetésére, amely az "elfoglalt családok" és idősek emberek tennivalóit intézi. Ez egyben újabb munkalehetőséget is jelentene.

Válaszolva az EMCEF munkacsoport kérdéseire:

1. Országokban milyen a családi munkamegosztás a férfi és a nő között? Ma még az a jellemző, hogy a nők háromszor több házimunkát végeznek, mint a férfiak. A férfiak viszont több állást vállalnak a család anyagi helyzetének biztosítására.

o Országokban hogyan történik a gyermek kísérése: óvodába, iskolába, iskolai szünet alatt? A gyermekeket általában az anya kíséri az iskolába, óvodába, mivel a munkáltató szívesebben engedi a nőt rugalmas munkaidőben dolgozni, és mert ez hagyományosan női feladatnak számít.

2. Milyen a gyermekintézményi rendszer országokban?

o Az állami, önkormányzati gyermekintézmények száma erősen lecsökkent. Ugyanakkor nőtt az alapítványi, egyházi és a magán óvodák száma.

o A munkahelyeken alig van gyermekintézmény.

o A nagyszülők a 62 évre emelt nyugdíjkorhatár miatt aktív dolgozókká váltak, így nem tudják vállalni a gyermekek ellátását.

o Marad a drága magán óvoda, bölcsőde, vagy a szülő marad otthon a gyerekekkel, ha tud.

o Az iskolai szünidő időtartama 2 hónap. A szülők szabadsága általában 3-4 hét. A nyári szünidőben a szülők külön-külön veszik ki a szabadságukat, és - ha vannak - a nagyszülők is besegítenek. Az iskolák és az óvodák nyári táborokat szerveznek, bár ezek is nagyon költségesek. Akik semmilyen módon nem tudják megoldani a gyerekek nyári szünidő alatti felügyeletét, a gyerekeiket kénytelenek magukra hagyni - kulccsal a nyakukban -, őket hívjuk kulcsos gyerekeknek.

3. Törvény, vagy kollektív szerződés tartalmaz-e lehetőségeket a munkaidő csökkentésére - abban az esetben - , ha családtagot kell gondozni. A Munka Törvénykönyvében szereplő rendelkezések:

o A gyermek betegsége esetén a szülő táppénzen maradhat a gyermek egyéves koráig

o 3 éves korig a gyermek betegsége esetén 84 napig

o 3-6 éves korig évi 42 napig (egyedülállóknak 84 nap)

o 6-12 éves korig 14 nap (egyedülállóknak 28 nap) betegszabadság biztosított a szülők számára.

o Az idősek gondozását törvény rendezi, amely kimondja: hogy maximum 2 év fizetés nélküli szabadság vehető igénybe ilyen esetekben.

4. A részmunkaidő országokban? A részmunkaidős foglalkoztatás aránya Magyarországon 5,4%, és nem jellemző sem a magyar munkavállalókra - a kisebb bér miatt -, sem a munkáltatókra - az adminisztráció miatt -.

Kádár Zsuzsa

A VDSZ szakértője

Az Európai Unió a női esélyegyenlőségért

(Összefoglaló egy EU-szemináriumon hallottakról)

Magyarországon ezt a témát sokan lekezelő kézlegyintéssel kezelik, és talán mi nők sem tartjuk időszerűnek. Pedig - ha csak a KSH adatokat nézzük -, láthatjuk, a nők bére 18-20 %-kal alacsonyabb a férfiakénál. De hogy kevésbé hivatalosak is legyünk: figyelmesen nézzük át az álláshirdetéseket - telis-tele vannak diszkriminációval.

Ha kezünkbe kerülnek az Európai Unió kiadványai, meglepődve tapasztalhatjuk, milyen komolyan veszik az egyenlő bánásmód elvét. Ezeket szerződésekben (Római Szerződés 1997. 119. cikk), illetve ún. direktívákban (irányelvek) szabályozzák. Ezek a direktívák valamennyi tagállamra kötelezőek és a nemzeti törvényhozástól megkövetelik, hogy a végrehajtás módját az országok parlamentje határozza meg.

Melyek ezek a direktívák:

1. Azonos bánásmód, vagy ahogy ők fogalmazzák: korrekt bánásmód mindenkivel szemben. A bármilyenfajta megkülönböztetés (egyenlőtlenség) a diszkrimináció közvetett és közvetlen formáihoz vezet.

Közvetlen diszkriminációról akkor beszélünk, amikor az egyik nemet kizárják valahonnan, vagy éppen valamelyik nemet preferálják. Ez történhet a parlamenti jelöltek állításánál vagy pl. egy munkahelyen, ahol az előléptetésre szánt dolgozót kiválasztják.

Közvetett diszkrimináció akkor történik, ha az adott feltételeket az egyik nemnek nehezebb teljesítenie, mint a másiknak. Az EU direktívák az azonos bánásmódot megkövetelik a munkaerő-felvételnél, a képzésnél, a továbbképzésnél, az előléptetésnél, a munkaköri értékelésnél.

2. Míg a Római Szerződés az egyenlő munkáért egyenlő berről szól, az 1975-ös EU irányelv az egyenlő értékű munkáért egyenlő bért fogalmazza meg. Ezen nem csak a pénzübeli érték azonosságát értik, hanem azt is, hogy a különféle munkák követelményeit is össze kell vetni. Ehhez munkaköri összehasonlító táblázatokat használnak, amelyben azt vizsgálják, hogy a munkakör milyen képességet, képzettséget, erőfeszítést, döntési jogkört igényel.

Az EU országokban ezeknek a rendszereknek érvényre jutásához bíróságokat is létrehoztak, ahol pl. nem csak a benyújtott panaszokat vizsgálják, hanem a munkáltatók és a szakszervezetek által kötött kollektív szerződéseket is (ebből a szempontból is). Érdekes volt hallani: egy festő és egy szakács bérvitájában az EU bíróság döntése az volt: az adott munkahelyen egyenlő bért kell adni a panaszosoknak!

3. Esélyegyenlőséga foglalkoztatás gyakorlatában. Mit vizsgálnak e területen?

o Nyitva állnak-e a nők számára a hagyományosan férfi munkakörök, ill. fordítva: a hagyományos női munkakörökben alkalmaznak-e férfiakat?

o A munkaerő-felvételnél hogyan hirdetik meg, milyen szempontok alapján vizsgálják a jelentkezőket? Hogyan válogatják ki, milyen kérdéseket tesznek fel?

o Az előléptetésnél milyen szempontokat vesznek figyelembe? Kik döntenek? Pályázat útján történik-e?

o A továbbképzéshez korrekt módon választották-e ki a munkatársakat?

4. Az anyasággal kapcsolatban számos direktívát találunk

. Így például: a szülési szabadság, az egészségügyi ellátás, az éjszakai munka tilalma, az elbocsátási tilalom, fizetés nélküli szabadság. Ezek Magyarországon magasabb színvonalon érvényesülnek, mint az EU tagországokban. Érdekességként említjük meg, hogy számos EU tagállamban bevezették a "fizetett apa szabadságát". Az apa a gyermekágy idejére szabadságot kap, hogy az anyával együtt gondozhassa újszülöttjüket (jó volna, ha nálunk is bevezetnék!).

5. Jogorvoslati lehetőségre nem csak az adott országban, hanem az EU- bíróságon is lehetőség van! Az Európai Unió a direktívák mellett ajánlásokat is tesz a tagországok számára. Ezek közül kiemelünk - a nők és a férfiak számára is fontos területeket:

Az Európai Unió ajánlásai között találjuk a szexuális zaklatás tilalmát. Ezt nálunk sokan megmosolyogják, pedig ez olyan "szexuális természetű magatartás, vagy viselkedés, amely a férfiak és a nők méltóságát sérti a munkahelyeken". Ezt az ajánlást az EU-országokban törvények ítélik el, míg Magyarországon a Parlament még napirendre sem tűzte.

Az EU ajánlások között kiemelkedő szerepe van a gyermekgondozásnak: így ajánlják az államoknak, hogy pl. tartsanak fenn gyermekgondozási hálózatot (elfogadható áron), tegyék lehetővé a részmunkaidős foglalkoztatást, ill. az otthoni munkát.

Meglepődve hallgattuk előadóinkat az Európai Unió pozitív diszkriminációról szóló ajánlásáról. Az EU annak érdekében, hogy az előítéleteket le lehessen küzdeni, és hogy bátorítsa a nőket abban, hogy olyan munkaterületekre is jelentkezzenek, ahol korábban nem dolgoztak nők, pozitív diszkriminációt javasol. Így pl.: törvény által előírt kvótákat, kizárólag nők számára oktatásokat, speciális képzéseket, stb. javasol.

Előadónk a következő gondolattal zárta mondandóját:

"Magyarország erős alkotmányos garanciákon alapuló jogrendszert alakított ki, amely a diszkrimináció

bármely formáját megtiltja. A jogi és alkotmányos keret tehát meglenne, mégis, az állampolgárok nem érzik azt, hogy joguk lenne a meglévő csatornákon keresztül jogorvoslatért folyamodni, ha az esélyegyenlőségi elv sérül. (Consensus jelentés)".

A szemináriumon is nyilvánvalóvá vált, és a VDSZ-nek is az a véleménye: ezen a helyzeten javítani kell, és ebben a szakszervezeteknek nagy - az eddiginél nagyobb - szerepet kell vállalniuk!

Budapest, 2000. március 29.

Soósné Bölczy Brigitta

a VDSZ társadalombiztosítási és szociálpolitikai
főszakértője

RENDAHAGYÓ ÜZENET ANYÁK NAPJÁRA

Anyák napja lesz. Mi, anyák, legalább annyira készülünk erre a napra, mint amennyire gyermekeink mozgolódnak a mi köszöntésünkre. Ám vannak köztünk olyanok, akiknek nincs miért készüldniük, mert nincs aki így szólítaná őket: édesanyám. Kit a természet, kit a sors, kit élete párja fosztott meg attól, hogy anyák napján csendes mosollyal nyúljon a virágot hozó kis kezek felé. Lehet, némelyek úgy hiszik: mentesültek a vesződéstől, és az örömök nélkül sem váltak szegényebbé. De vannak sokan, akik a gondokat is örömtelbben vállalnák, és örömeiket is szívesebben hordoznák, mint amennyire mi - megadatott - anyaságunkat viseljük. Nem tudom, ki találta ki az anyák napját, de talán éppen egy olyan, akinek nem adatott meg anyának lenni. Őket köszöntöm most, mert lelkükben, szívükben ők éppúgy anyák, csak ezt ki soha nem mondhatják. Testvér, rokon, szomszéd gyereke az, akinek örülnek, akit meghívnak egy tál süteményre, és akinek talán félve mondják azt a szót: kisfiam. Ismerek közülük néhányat, és erősen cáfolják azt a tévhitet, hogy "akinek nincs gyereke, nem is érthet hozzá". Anyaszívűbbek ők sok gyermekes anyánál, és még ritkán adódó "gyermekközeli" pillanataikban is képesek megállni, hogy többet adjanak a kelleténél, a szükségesnél. Én őket köszöntöm most - akiket más nem köszönt ezen a napon. Talán örülnek egy képletesen átnyújtott virágnak - nem a jog okán, hanem a meg nem valósult vágyak jogán.

Soós Éva

Köszöntjük - természetesen - az édesanyákat is, akik minden nap, minden órában szeretetükkel és gondoskodásukkal árasztanak el bennünket, és ebben nem ismernek sem időt, sem fáradtságot. Legalább ezen az egy napon hadd fejezzük ki - látványosan és nyilvánosan is - köszönetünket.